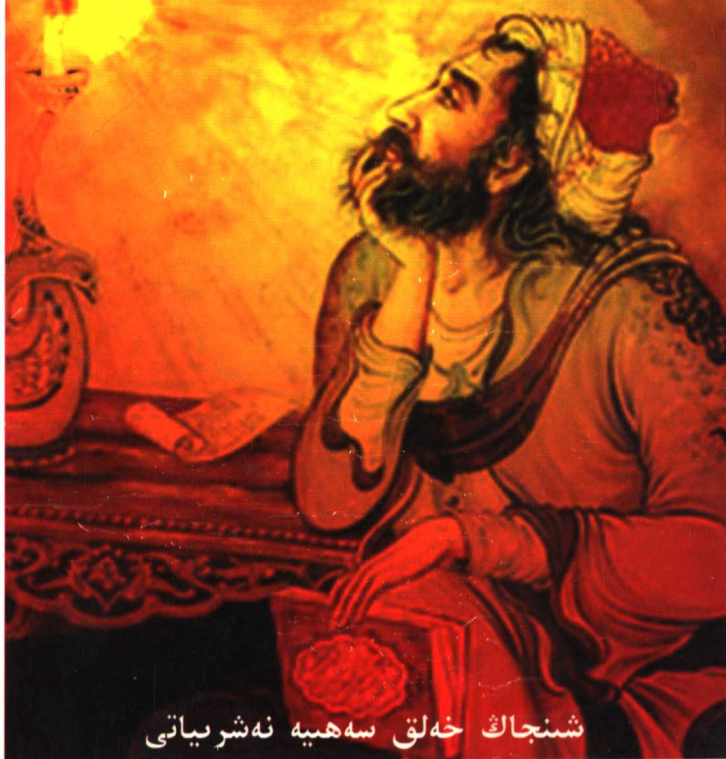

ئاتاۋۇللا جامال

ئۇيغۇر تېبابىتىدە باھنى قوۋۇۋەتلەش دەستۇرى

شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى

ئاتاۋۇلا جامال

ئۇيغۇر تېبابىتىدە باھنى قۇۋۋەتلەش
دەستۇرى

شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى

图书在版编目 (C I P) 数据

维吾尔医补肾壮阳法/阿塔吾拉·加马力编.
乌鲁木齐:新疆人民出版社, 2005.7
ISBN 7-5372-3946-0

I. 维... II. ①阿... ②阿... III. ① 维吾尔族—民族医学—补阳—维吾尔语 (中国少数民族语言) ② 维吾尔族—民族医学—补阳—维吾尔语 (中国少数民族语言)
IV. R291.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2005) 第 086730 号

责任编辑: 阿依古丽·买合木提
责任校对: 阿曼古丽·吐尔地
封面设计: 艾克拜尔·沙力

维 吾 尔 医 补 肾 壮 阳 法

阿塔吾拉·加马力 编

* * *

新疆人民出版社出版发行

(乌鲁木齐市龙泉街 66 号 邮政编码 830004)

乌鲁木齐科恒彩印有限公司印刷

新疆新华书店发行

850×1168 毫米 32 开本 9 印张

2005 年 12 月第 1 次出版 2005 年 12 月第 1 次印刷

印数: 0001—3000

* * *

ISBN 7-5372-3946-0 定价: 15.00 元

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئايگۈل مەخمۇت
مەسئۇل كوررېكتورى: ئامانگۈل تۇردى
مۇقاۋا لايىھىلىگۈچى: ئەكبەر سالى

ئۇيغۇر تىبابىتىدە باھنى قۇۋۋەتلەش دەستۇرى

تۈزگۈچى: ئاتاۋۇلا جامال

شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى بۇلاقبېشى كوچىسى 66 - قورۇ پوچتا نومۇرى: 830004)
ئۈرۈمچى كىتاپخانا باسما پەكلىك شىركىتىدە بېسىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدا تارقىتىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر 1/32 باسما تاۋۇق: 9
2005 - يىل 12 - ئاي 1 - نەشرى، 1 - قېتىم بېسىلشى
تراژى: 0001-3000

ISBN 7-5372-3946-0

باھاسى: 15.00 يۈەن

ئاپتوردىن

ئەسسالامۇئەلەيكۇم ئۇستازلار ، كەسىپداشلار ، ئوقۇرمەنلەر :
«ھاياتلىقنى قەدىرلەپ ، سالامەتلىكنى ئاسراش ئىنسانىيەت
تەرەققىياتىنىڭ جەۋھىرى» . ئۇيغۇر تېبابەتچىلىكىمىز بۇنىڭ
ئۈستىدە 2500 يىللار مول تەجرىبىگە ئىگە بولۇپلا قالماستىن ،
بەلكى ئەمگەكچان ، پاراسەتلىك ئۇيغۇر خەلقىنىڭ ئۇزاق تارىختىن
بۇيان ھەرخىل كېسەللىكلەرنى داۋالاشتا تەجرىبىلەرنى يەكۈن-
لەپ ، 2500 يىللىق ئەگرى - توقاي تەرەققىيات تارىخى مۇساپى-
سىنى بېسىپ ئۆتتى ھەم بۇ جەرياندا ھەرخىل كېسەللىكلەرگە
توغرا دىئاگنوز قويۇش ، داۋالاش ، ئالدىنى ئېلىش ، تۆت خىلىت
تەلىماتى بويىچە مىزاج ئايرىپ كېسەللىكنىڭ مەنبەسىنى تېپىپ
چىقىپ ، كېسەللىك كەلتۈرۈپ چىقارغۇچى ھەرخىل سەۋەب ،
كۆڭۈلسىزلىك ، چارچاش ، دەم ئېلىش بىلەن ھەرىكەت مۇۋاپىق
بولماسلىق ، غىزالارنىڭ قۇۋۋىتىگە ئېتىبار بەرمەسلىك ، ئىلمىي
ئوزۇقلىنىش ساۋاتى كەمچىل بولۇش ، ھاياتلىق تۈۋرۈكى بولغان
رەئىس ئەزالار — مېڭە ، يۈرەك ، جىگەر ، بۆرەك قاتارلىقلارنى
ئاسرىماسلىق سەۋەبلىرى تۈپەيلىدىن زېھنىي قۇۋۋەتتە ئاجىزلاش ،
چىكىنىش پەيدا بولۇپ ، جىنسىي قوزغىلىش ، ئىنتىلىش ، ھېس-
سىيات ئاجىزلاش ، تۆۋەنلەش ئەھۋاللىرى كۆرۈلۈپ ، قىسمەن
ئەرلەردە روھىي ئازاب ۋە روھىي بېسىم پەيدا بولۇش قاتارلىق
بىر قاتار كېسەللىك مەنبەلىرىگە توغرا دىئاگنوز قويۇش ئارقىلىق
كەسپىي ساھەدە بىر كىشىلىك ئورۇننى ئىگىلەپ كەلدى . تۆۋەندە

مەن ئەرلەردىكى ھەرخىل جىنسىي ئاجىزلىق كېسەللىكلىرىنىڭ سەۋەبلىرى ، ئالامەتلىرىنى كۆزىتىش ، تەتقىق قىلىش ئارقىلىق داۋالاش قائىدە - تەرتىپلىرىدىكى بىر قانچە ئون يىللىق تەجرىبە - لىرىمنى يەكۈنلەپ ، كۆپ قېتىم ئۆز ئەمەلىيىتىمدىن ئۆتكۈزۈل - گەن ، ئوبدان ئۈنۈم بەرگەن ئىجادىي رېتسېپلىرىمنى كەسىپداش - لىرىمنىڭ پايدىلىنىشى ھەم ئوقۇرمەنلەرنىڭ مەنپەئەتلىنىشى ئۈ - چۈن ياردىمى بولۇپ قالار دېگەن ئىزدىنىش بىلەن بىرگە ، جى - سىي ئاجىزلىق كېسەللىگە گىرىپتار بولۇپ قالغان قېرىنداشلار - نىڭ ئۆزىنى تەمكىن ، خۇشال تۇتۇپ ، غەم - قايغۇ ، قورقۇش ئۈستىدىن غالىب كېلىپ ، كۆڭۈلى ئازادە تۇتۇپ ، روھلۇق ، قەيسەر ئىرادىلىك بولۇپ ، نورمال فىزىئولوگىيىلىك ھالەتنى ساقلىغاندىلا ئاندىن جىنسىي ئاجىزلىق كېسەللىكلىرىنىڭ ئالدى - نى ئېلىپ ، خۇشال - خۇرام ، ئىناق ئائىلىگە ئىگە بولغىلى بولىدىغانلىقىنى تەۋسىيە قىلىمەن .

مەن جىنسىي ئاجىزلىق كېسەللىگە گىرىپتار بولغۇچىلارنىڭ ئىزدىنىش ئىچىدە ھەسرەت چېكىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ، جىنسىي ئاجىزلىق كېسەللى بىلەن ئازابلىنىۋاتقان ، مۇھەببەتلىك ئائىلە ئىناقلىقىنى ساقلاپ قېلىش ئىستىكىدە ئىزدىنىۋاتقان قېرىنداش دوستلارنىڭ كۆڭۈل ئازادلىكىنى قولغا كەلتۈرۈش ئىستىكى بىلەن ئىلگىرى مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىنمىغان ، تېخى قېزىلىپ باقمىغان ، ئەمما سىناق تەجرىبىلەردىن ئۆتكەن ، ئۇندىن باشقا ئۇيغۇر تىل يېزىقىدىن ئوردۇ تىلى يېزىقى ، پارس تىلى يېزىقى ، ئەرەب تىلى يېزىقلىرىغا تەرجىمە قىلىنغان رېتسېپلار توپلاملىرى قاتارلىق ماتېرىياللاردىن پايدىلىنىپ ۋە ئۆزلەشتۈرۈپ ، كەسىپتە پىشقان ، پىشقەدەم تېۋىپ ، ئۇستازلارنىڭ پىكىرلىرىنى قوبۇل

قىلىپ ، ئۇنى ئۆزۈمنىڭ كېسەللەرنى داۋالىغاندىكى ئەمەلىيىتىم بىلەن بىرلەشتۈرۈپ ، خەلق ئىچىدىكى بىر قىسىم مەخپىي ، ئەمما يوقىلىپ كېتىش گىردابىدىكى رېتسېپلارنى يىغىپ ، رەت-لەپ ، داۋالاش ئەمەلىيىتىمدىن ئۆتكۈزۈش ئارقىلىق بۇ بىرىنچى قول ماتېرىيالىمنى جىنسىي ئاجىزلىق كېسىلى بىلەن ئازابلىنىد-ۋاتقان قېرىنداشلىرىم ، دوستلىرىمغا سوۋغا قىلىپ ، جىنسىي ئاجىزلىق كېسىلىنىڭ داۋاسى بارلىقىغا ئىشەنچ باغلىشىغا ياردەم-مى بولۇپ قالار ، دەپ بۇ ماتېرىيالىمنى جامائەتچىلىككە تەقدىم قىلىشنى مۇۋاپىق كۆردۈم . بۇ ماتېرىيالىنىڭ ئوقۇرمەنلەر بىلەن يۈز كۆرۈشۈشى ئۈچۈن ئۈستازىم ، پىشقەدەم تېۋىپ ئابدۇكېرىم ھاجىم قىممەتلىك ماتېرىياللار بىلەن تەمىنلەپ ، يېقىندىن يار-دەمدە بولۇپ قوللىدى . مالىيە - ئىقتىساد ئىنستىتۇتىدىن مەمەت ئايۇپ رەتلەپ ، تەكشۈرۈپ كۆرۈپ چىقىشقا ئالاھىدە ياردەم قىل-دى . مەن بۇ ئۈستاز ، دوختۇر ، تېۋىپلارغا شۇنداقلا ماھىر قە-لەمكەشلىرىمگە كۆپتىن - كۆپ رەھمەت ئېيتىمەن . مېنىڭ كەس-پى ۋە نەزەرىيىۋى سەۋىيەم چەكلىك بولغانلىقتىن مەزمۇن جە-ھەتتە كەمتۈكلۈك ، يېتەرسىزلىك ، نۇقسانلاردىن خالىي بولۇشى تەس . شۇڭا رېتسېپلار ، پايدىلانغان ماتېرىياللارنىمۇ تولۇق ، ئەد-راپلىق دەپ كەتكىلى بولمايدۇ . ئىشىنىمەنكى ، مېنىڭ داۋاملىق ئىزدىنىش ئىچىدىكى كەسپىي قىزغىنلىقىمغا ، ئۈستازلارنىڭ ، كەسپداش دوستلارنىڭ ئوقۇرمەنلەرنىڭ داۋالاش بىلەن ئورتاق-لاشقۇچىلارنىڭ ماتېرىيالىمنىڭ مەزمۇنىنى تولۇقلاش ۋە تۈز-تىش مەقسىتىدە تەنقىدىي پىكىر ، ئەسكەرتىمە ، ياردەم بېرىشىگە موھتاجمەن ھەم بۇنى كىچىك پېئىللىق بىلەن سەمىمىي قوبۇل قىلىمەن .

مۇندەرىجە

- 1 باھ ئاجىزلىق ھەققىدە ئومۇمىي چۈشەنچە
- 1 باھ ئاجىزلىقنىڭ سەۋەبلىرى
- 4 باھ ئاجىزلىقنى داۋالاشنىڭ ئومۇمىي قائىدىسى
- 10 مەنىي ئازلىقتىن كېلىپ چىققان باھ ئاجىزلىق
بەدەن ئاجىزلىقى ۋە غىزانىڭ كەملىكىدىن بولغان
- 11 مەنىي ئازلىق
قۇرۇقلۇق ۋە جىنسىي ئەزالارنىڭ ئورۇقلاپ كېتىش -
- 12 دىن بولغان مەنىي ئازلىق
جىنسىي ئەزالارغا سوغۇق يېتىپ قېلىشتىن بولغان
- 14 مەنىي ئازلىق
جىنسىي ئەزالارغا ئىسسىقلىق يېتىپ قېلىشتىن بولغان
- 16 مەنىي ئازلىق
مەنىي ئىشلەش ئەزالىرىغا ھۆللۈك يېتىپ قېلىشتىن
- 17 بولغان مەنىي ئازلىق
مەنىي ماددىلىرىدا تېزلىك بولماسلىق ياكى سېزىمسىز -
لاندۇرغۇچى نەرسىلەرنى كۆپ ئىستېمال قىلىشتىن
- 19 بولغان مەنىي ئازلىق
رەئىس ئەزالارنىڭ ئاجىزلىقىدىن كېلىپ چىققان باھ
- 22 ئاجىزلىق
يۈرەك ئاجىزلىقىدىن كېلىپ چىققان باھ

- 22ئاجىزلىق
مېڭە ئاجىزلىقى ۋە نېرۋا ئاجىزلىقىدىن كېلىپ چىققان
- 25باھ ئاجىزلىق
- 26جىگەر ئاجىزلىقىدىن بولغان باھ ئاجىزلىق
- 28ئاشقازان ئاجىزلىقىدىن كېلىپ چىققان باھ ئاجىزلىق
بۆرەك ئاجىزلىقىدىن كېلىپ چىققان باھ
- 30ئاجىزلىق
غىدىقلاش ۋە قوزغىلىشنىڭ بولماسلىقىدىن كېلىپ
- 31چىققان باھ ئاجىزلىق
قۇۋۋەتسىزلىك ۋە ئورۇقلاپ كېتىشتىن بولغان باھ
- 32ئاجىزلىق
پەي نېرۋىلارنىڭ سۇسلىشىپ قېلىشىدىن بولغان باھ
- 34ئاجىزلىق
جەلەق (قولدا لەززەتلىنىش) تىن بولغان باھ
- 36ئاجىزلىق
قورقۇنچلۇق ھادىسىلەردىن كۆرۈلىدىغان باھ ئاجىزلىق
- 38مەنىي نورمالسىز كېلىش كېسەللىكلىرى
- 41مەنىي ئېقىپ كېتىش
- 44مەنىي تېز كېتىش (سۈرئىتى ئىنزال)
- 53كۆپ ئېھتىلام بولۇش (كەسرەتى ئېھتىلام)
- 60جىنسىي مۇناسىۋەت ھەققىدە
- 61ئەرلەر تۇغماسلىقى
- 64زەكەرنىڭ ھەر دائىم تىكلەنىۋېلىشى
- 68زەكەرنىڭ تىتىرىشى ۋە لىكىلىدىشى
- 72جىنسىي مۇناسىۋەتتە چوڭ تەرەت مېڭىپ كېتىش
- 73.....

- 75 ئەرلەرنىڭ مەقەتكە جىسا قىلدۇرۇش كېسەللىكى ...
- 78 جىنسىي قۇۋۋەتنى ئاشۇرغۇچى يەككە دورىلار
- 78 1. باھنى قۇۋۋەتلىگۈچى دورىلار
2. باھنى قۇۋۋەتلىشتە كۈچلۈك ھەم تېز ئۈنۈم بەر.
- 94 گۈچى دورىلار
- 99 3. باھنى كۈچەيتىپ چوڭايتقۇچى دورىلار
- 100 4. مەنىي كۆپەيتكۈچى دورىلار
- 109 5. تورمۇزلىغۇچى دورىلار (ئىمساكلار)
- 120 6. مېڭىنى قۇۋۋەتلىگۈچى دورىلار
- 126 7. يۈرەكنى قۇۋۋەتلىگۈچى دورىلار
- 130 8. جىگەرنى قۇۋۋەتلىگۈچى دورىلار
- 134 9. ئاشقازاننى قۇۋۋەتلىگۈچى دورىلار
- 139 10. پەينى قۇۋۋەتلىگۈچى دورىلار
- 140 11. ئاناسىل ئەزا (زەكەر) نى يوغىناقتۇچى دورىلار
- جىنسىي قۇۋۋەتنى ئاشۇرغۇچى تاللانغان مۇرەككەپ
- 142 نۇسخىلار
- 142 باھنى قوزغاپ مەنىنى تورمۇزلىغۇچى ھەب دورىلار
- باھنى قوزغاپ مەنىنى تورمۇزلىغۇچى ئىترىفل
- 147 دورىلار
- 151 باھنى كۈچەيتكۈچى چاپلايدىغان دورا نۇسخىلىرى
- 151 باھنى قۇۋۋەتلىگۈچى ئىسسىق ئۆتكۈزگۈچى (تەكىمىت)
- 153 باھنى قوزغىغۇچى جاۋارش تەركىبلىك نۇسخىلار ...
- 162 باھنى قوزغىغۇچى جەۋھەر دورىلار
- 165 باھنى قوزغىغۇچى ھەب دورىلار
- باھنى قوزغاش، مەنىي تېز يۈرۈپ كېتىش ۋە مەنىي

- 175 ئېقىپ كېتىشكە ئىشلىتىلدىغان ئىترىفىل دورىلار
مەنى تېز كېتىش ۋە مەنى ئېقىش كېسەللىكلىرى
- 203 ئۈچۈن شىپالىق ھەبلەر
- 207 چوڭ نۇسخىلىق ئىمساكلار
- 220 جىنسى قۇۋۋەتنى ئاشۇرغۇچى ھالۋىلار
- جىنسى قۇۋۋەتنى ئاشۇرۇش ئۈچۈن ئىشلىتىلدىغان
- 231 خېمىر ياسالما دورىلار
- 232 جىنسى قۇۋۋەتنى ئاشۇرغۇچى دورىلار
- مەنى سوۋۇپ كېتىش ، مەنى ئېقىش كېسەللىكلىرى
- 236 ئۈچۈن شىپالىق دورىلار
- 240 ئېھتىلامنى توختاتقۇچى چوڭ نۇسخىلىق دورىلار ...
- 240 داۋائى ئېھتىلام
- جىنسى قۇۋۋەتنى ئاشۇرىدىغان ئىچىدىن ئىستېمال
- 241 قىلىدىغان ياغلار
- 243 مەنىنى ئازايتىدىغان سۇفۇپلار
- 245 باھنى قۇۋۋەتلىگۈچى سۇفۇپلار
- مەنى تېز كېتىش ۋە كۆپ ئېھتىلام بولۇشنى
- 250 داۋالاش ئۈچۈن شىپالىق سوفۇپ نۇسخىلىرى
- جىنسى ئاجىزلىقنى داۋالاشتا كۆپ ئىشلىتىلدىغان
- 263 تىللا ۋە زىمانلار
- 265 بۆرەكنى قۇۋۋەتلىگۈچى مەجۈن دورىلار
- پۈتۈن بەدەننى قۇۋۋەتلەيدىغان ئىچكى ئەزالارنى كۈ-
- 267 چەيتىدىغان تائاملار ، گۆش ۋە مېۋىلەر

باھ ئاجىزلىق ۋە ئۇنى داۋالاش ھەققىدە ئومۇمىي چۈشەنچە

باھ ئاجىزلىق — ئەرلەر ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلىدىغان ، ئەمما باشقىلارغا ئوچۇق ئېيتقىلى بولمايدىغان ، ھەتتا تېۋىپلارغىمۇ دېيىشكە خىجالەت بولىدىغان بىرخىل كېسەللىك . بۇ خىل كېسەلگە گىرىپتار بولغان بىمارلارنىڭ كۆپىنچىسى بۇنىڭغا ئۈنۈملۈك دورا يوق دەپ ئۈمىدسىزلىنىپ كەلمەكتە . ئەمەلىيەتتە بۇنى داۋالىغىلى بولىدۇ .

باھ ئاجىزلىقنىڭ سەۋەبلىرى

باھ ئاجىزلىقنىڭ سەۋەبلىرىنى تۆۋەندىكى ئۈچ چوڭ تۈرگە ئايرىشقا بولىدۇ .

1. روھىي ئامىللار تەسىرىدىن كېلىپ چىقىدىغان باھ ئا-

جىزلىق

غەزەپلىنىش ، قايغۇرۇش ، ئىچى پۇشۇش ، ئۇزۇن مۇددەت ئۇيقۇسى كەلمەسلىك ، تىت - تىت بولۇش ، دائىم ئاچچىقلىنىش ، جىسمانىي ئەمگەكلەر بىلەن شۇغۇللانماسلىق ، ئۇزۇن مۇددەت ئەقلىي ئەمگەك قىلىش ئارقىلىق مېڭە ۋە باشقا ئەزالارغا قان تولۇق يېتىپ بارالماسلىقتىن جىنسىي ئىقتىدار بارا - بارا تۆۋەنلەپ ، باھ ئاجىزلىق كېلىپ چىقىدۇ .

2. ئىچكى سەۋەب ئامىللىرىدىن كېلىپ چىقىدىغان باھ ئا.

جىزلىق

(1) ئوزۇقلۇق ماددىلىرى تولۇق بولماسلىق . يېمەك - ئىچ .
مەك جەھەتتە ئوزۇقلۇق قىممىتى تۆۋەن بولغان يېمەكلىكلەرنى
ئۇزۇن مۇددەت ئىستېمال قىلىشتىن بەدەن ئاجىزلاپ ، مەنى
(ئىسپېرما) ئازىيىپ كېتىش ياكى يوقىلىپ كېتىش سەۋەبىدىن
باھ ئاجىزلىق كېلىپ چىقىدۇ .

(2) قان ئازلىق سەۋەبىدىن باھ ئاجىزلىق كېلىپ چىقىدۇ .
تۇغما قان ئازلىق سەۋەبىدىنمۇ باھ ئاجىزلىق كېلىپ چىقىدۇ .
(3) مىزاج ۋە خىلىت ئامىللىرىدىكى ئۆزگىرىش : خىلىت
ئامىلى باھ ئاجىزلىقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ . ئومۇمىي بەدەندە
بەلغەم خىلىتى زىيادە كۆپىيىپ كېتىپ جىنسى ئەزا سۈسلىشىپ
كېتىش بىلەن ئەرلىك ئىقتىدار بارغانسېرى ئاجىزلاپ ، ئېغىر
دەرىجىدە باھ ئاجىزلىقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ . سەۋدا خىلىتى
يۇقىرىلاپ بىمارنىڭ روھىي تەپەككۈرى بۇزۇلۇش ئارقىلىقمۇ
مۇشۇ كېسەلگە گىرىپتار بولىدۇ .

سەپرا ماددىسى بەدەندە ئېشىپ كېتىش بىلەن ئومۇمىي بە-
دەندە قۇرغاقلىق يۈز بېرىپ ، مەنى سۈيۇقلۇقلىرى قاتتىق خۇ-
راپ كېتىدۇ . بۇنىڭ بىلەن مەنى ئازىيىپ باھ ئاجىزلىق كېلىپ
چىقىدۇ .

(4) تۇغما باھ ئاجىزلىق كېسەللىكلىرى . جىنسى ئەزا
تولۇق يېتىلمىگەن ھالەتتە تۇغۇلۇش ، ئۇرۇقدان كانىلى پۈتەي
بولۇش ، ئۇرۇقدان تۆۋەنگە چۈشمەسلىك ، مەنى نەيچىلىرى پۈ-
تەي بولۇش ياكى بەك كىچىك بولۇش ۋە باشقا سەۋەبلەر باھ
ئاجىزلىقنىڭ باشلىنىشىغا سەۋەبچى بولۇپ قالىدۇ .

(5) جەلەق يەنى قولى بىلەن ئۆزىنىڭ جىنسى ئەزاسىنى

سلاپ غىدىقلاپ مەنى كەلتۈرۈش قاتارلىق بولمىغۇر ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىشىمۇ باھ ئاجىزلىقىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ . ئۇنىڭدىن باشقا ، ئۇزۇن مۇددەت جىنسىي ئالاقە قىلماسلىق ، شەھۋانى ھەۋەستىن بىزار بولۇش ، ئايالدىن ھايا قىلىش ياكى سەسكىنىش قاتارلىق خۇي - مەجەزمۇ باھ ئاجىزلىقىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ .

3. سىرتقى سەۋەب تۈپەيلىدىن كېلىپ چىقىدىغان باھ ئاجىزلىق

(1) قاتتىق سوقۇلۇشتىن ئىچكى ئەزالارنىڭ زەخمىلىنىشى ، ئەزالارنىڭ سۈنۈپ كېتىشى ، پەيلەرنىڭ زەخمىگە ئۇچرىشى ، يۈ - لۈننىڭ زەخمىگە ئۇچرىشى ياكى بوۋاسىرنى كېسىش ئوپېراتسىيەسىدە پەيلەر كېسىلىپ كېتىش ھادىسىلىرى يۈز بەرگەن بولسا ، بۇ خىل ئەھۋالدا بىمار باھ ئاجىزلىق كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ قالىدۇ .

(2) رەئىس ئەزالارنىڭ ئاجىزلىقى . يەنى پەي ، مېڭە ، يۈ - رەك ، جىگەر ، بۆرەك ، ئاشقازان قاتارلىق ئەزالارنىڭ ئاجىز بولۇشى ياكى كېسەل بولۇشى باھ ئاجىزلىق كېسىلىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ .

يۇقىرىدىكى سەۋەبلەرنىڭ تەسىرلىرىنى كۆزدە تۇتقاندا ، باھ ئاجىزلىق كېسىلىنى داۋالاشتا ئالدى بىلەن تۆۋەندىكى تۆت مەز - مۇننى ئېنىقلاش لازىم .

بىرىنچى ، مەنى پەيدا قىلغۇچى ماددىلارنىڭ كەم بولۇشى ، تېزلىكى ، ئىسسىقلىقتا توختاپ قېلىشى قاتارلىق ھادىسىلەرنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلاش .

ئىككىنچى ، مەخسۇس ئەزالارنىڭ ئاجىزلىقى ، ئورۇقلاپ كېتىش ، سۇسلىشىپ كېتىش قاتارلىق ئالامەتلەرنى تەكشۈرۈپ

ئېنىقلاش .

ئۈچىنچى ، رەئىس ئەزالار ئاجىزلىقى ۋە مىزانىڭ بۇزۇلۇشىنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلاش .
تۆتىنچى ، مېڭىگە ۋە ھىمە سۆزلەرنىڭ تەسىر قىلغان - قىلىنغانلىقىنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلاش .

باھ ئاجىزلىقنى داۋالاشنىڭ ئومۇمىي قانۇندىسى

باھ ئاجىزلىقنىڭ سەۋەبى ھەرخىل بولۇپ ، تۆۋەندىكى بىر - قانچە تۈرگە بۆلۈنىدۇ :

1) تېببىي ئالىملارنىڭ تەتقىقات نەتىجىسىدىن قارىغاندا باھ ئاجىزلىقنى داۋالاشتا دورا ئارقىلىق داۋالىغاندىن كۆرە غىزا ئارقىلىق داۋالىغان ئەڭ ياخشى ھەم ئۈنۈملۈك ئۇسۇل . شۇڭا باھ ئاجىزلىق كېسەللىكلىرىنى داۋالاشتا قۇۋۋەتلىك غىزالارنى يېگۈزۈش لازىم . قۇۋۋەتلىك غىزالار قاننى تولۇقلايدۇ ياكى كۆپەيتىدۇ . ھەزىم قىلىشنى كۈچەيتىپ ، قۇۋۋەتنى ئاشۇرىدۇ . بۇ خىل تاماقلار چوقۇم خۇش پۇراق ، يۇمشاق بولۇشى ، شۇقەدەر يەڭگىل بولۇشى شەرت . چۈنكى ، بىمارغا بېرىلىدىغان ئائىملار يەل پەيدا قىلماي ، ھۇزۇر ھاسىل قىلىش تەلپىگە يەتكەندىلا ، ئاندىن غىدىقلاش ، قوزغىلىشقا تەسىر كۆرسىتىش رولىنى ئوينايدۇ . شۇڭا بۇ خىلدىكى بىمارلارغا ماش ، پۇرچاق ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش ئوزۇقلۇقلار ئارىلاشتۇرۇلغان ئائىملارنى بەرسە ئۈنۈمى ياخشى بولىدۇ . باھ ئاجىزلىق كېسەللىكى ئېغىرراق بىمارلارنى داۋالاشتا دورىلار بىلەن قۇۋۋەتلىك ئوبدان غىزالارنى يېگۈزۈشنى

ئالدىنقى شەرت قىلىش كېرەك .

(2) رەئىس ئەزالارنىڭ قۇۋۋىتىنى ساقلاپ ئۆز رولىنى تولىق جارى قىلدۇرۇش ناھايىتى مۇھىم . شۇڭا ھەربىر كىشى ئۆز سالامەتلىكىنى ئاسراپ ، بەدەن قۇۋۋىتىنى ساقلايمەن دەيدىكەن ، ئۇ ھالدا جىسمانىي ۋە مەنىۋى پائالىيەتلەرنى قائىدىلىك ئېلىپ بېرىش ناھايىتى زۆرۈر .

ئادەتتە جىنسىي ئەزالارنىڭ غىدىقلىنىشى ۋە قوزغىلىشى رەئىس ئەزالارنىڭ ساغلاملىق قۇۋۋىتى ھەم مەنىي پەيدا قىلغۇچى ئەزالارنىڭ ساغلام ، مەنىي ماددىلىرىنىڭ كۆپ پەيدا بولۇشىغا باغلىق . شۇنداق بولغاندىلا توغرا ئۆلچەم بولىدۇ . باھ ئاجىزلىق - نى داۋالىغاندا بىر قىسىم تېۋىپلار يۇقىرىدىكى ئۆلچەمگە تازا دېگەندەك ئەھمىيەت بېرىپ كەتمەيدۇ . شۇڭا ئۇلار مۇقەۋۋى باھ مەجۈنىنى يېگۈزۈپلا ياخشى ئۈنۈم ، روشەن نەتىجىگە ئېرىشەلمەيدۇ .

(3) خۇش پۇراق ئىستېمال بۇيۇملىرىنى ۋە سىرتقى تەرەپ - تىن ئىشلىتىش يەنى پۇراش ياكى چېپىش ، خۇش پۇراق ياغلارنى بەدەنگە ۋە پۇتنىڭ تاپانلىرىغا سۈرتۈش ، ئۇۋۇلاپ بېرىش بىلەن بەدەننىڭ ئىسسىقلىقى ، ساقلىقنى ساقلاش قاتارلىق چارە - تەدبىرلەر ئارقىلىق باھنى قوزغاشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىش كېرەك .

(4) باھ ئاجىزلىق كېسىلىنى داۋالاشتا ئۇۋۇلاش ، ئىسسىق تەبىئەتتىكى ياغلاردىن بادام يېغى ، قۇستە يېغى ، ئاقىرقەرھە يېغى قاتارلىق ياغلار بىلەن دوۋسۇن ۋە تاپانلارنى ياغلاپ ، بۆرەك ھەم باھقا قۇۋۋەت يەتكۈزۈش كېرەك . پۈتۈن بەدەنگە خۇش پۇراق ياغلارنى چېپىپ بەرسىمۇ ناھايىتى ئوبدان ئۈنۈم بېرىدۇ . ئىس -

سىق ، ھۆل ئىسسىق ياغلاردىن خولىنجان ، چىگىت يېغى قاتار-
لىق ياغلار بىلەن بەل قىسمى ، بۆرەك ئۇدۇلىنى ، گەدەننى ياغلاش
ئارقىلىق باھنى قوزغاش مەقسىتىگە يەتكىلى بولىدۇ .

پەرھىز تۇتۇش ۋە ئېھتىيات قىلىش :

(1) جىنسىي مۇناسىۋەت ئېلىپ بارغاندىن كېيىن سوغۇق
سۇ ، سوغۇق شەربەت قاتارلىقلارنى ئىچمەسلىك كېرەك . بۇ ناھا-
يىتى زىيانلىق . جىنسىي مۇناسىۋەت بىلەن شۇغۇللانغاندىن كې-
يىن سوغۇق ھاۋادىن بەدەننى قەتئىي قوغداش كېرەك ، بولۇپمۇ
قىش كۈنلىرى بەكمۇ ئېھتىيات قىلىش لازىم .

(2) باھ ئاجىزلىق كېسىلىگە مۇپتىلا بولغان بىمارلار ئىچى
ۋە تېشىدىن بىر قىسىم دورىلارنى ئىشلىتىپ تۇرغاچقا ، سوغۇق-
لۇقنىڭ زىيادە كۆپ بولۇشىدىن ئەندىشە قىلىدۇ ، ئەڭ ياخشىسى
بۇنداق ۋاقىتتا سوغۇقلۇق ئىستېمال بۇيۇملىرىنى ئىشلەتمىگەن
تۈزۈك . چۈنكى بۇنداق ئەھۋالدا قەي قىلىش ، ئىچى سۈرۈش ،
بەدەندىكى نەرسىلەرنىڭ چىقىپ كېتىشى زىيادە بولىدۇ .

(3) باھ ئاجىزلىق كېسىلىگە مۇپتىلا بولۇپ قالغان بىمارلار
قۇۋۋەتنى ئاشۇرۇش بىلەن بىرگە مۇۋاپىق تەنھەرىكەتلەر بىلەن
شۇغۇللىنىپ بەرسە ، بەدەندىكى ئاچچىق تەر چىقىپ ، بەدەن ياخ-
شىلىنىپ قالىدۇ .

(4) سۈيۈك يولىدىكى زەخمىلىنىشتىن ھاسىل بولغان جا-
راھەت جىنسىي ئالاقە ئۆتكۈزۈپ ئىسپېرما ئاجرىلىپ چىققاندا
ئېغىز ئالىدۇ ھەم ئىسپېرما قان ئارىلاش كېلىدۇ . بۇ خىل
ئەھۋالغا يولۇققان كىشى بەكمۇ قايغۇرۇپ كەتمەسلىكى كېرەك .
بۇ خىل كىشىلەر سەپەردىن قايتقاندا ياكى مۇسھىل ئىچىپ قەي
قىلغان ، ئىچى سۈرۈپ قالغان ۋاقىتلاردا جىنسىي مۇناسىۋەت